

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands Dövblinda rf November 11/1999

Höstmöte i Tammerfors

Vad är Internet

Tolkarnas andelslag

Innehåll

Fem frågor.....	2
Ledaren.....	3
Tammerfors – staden lever Med människorna.....	4
Omröstning på Föreningens möten.....	6
Information också åt Handikappade och blinda.....	8
Arja från Arla går i pension.....	10
Kvalitet och flexibilitet i Tolktjänsterna.....	12
Tolkning åt dövlinda framme i Europa.....	13
REHA-mässa i Tyskland.....	15
Automatkort, bankkort, kreditkort.....	16
Nuori Voima (Ung Kraft) – Levande poesi och litteratur.....	18
Utställning över hjälpmedel.....	20

Pärbild: Martti Avila, Tuula Hartikainen, Heli Huotarinen, Pekka Juusola, Ulla Kungas, Saini Lepistö, Anita Palo, Riitta Ruissalo och Seija Troyano blir färdiga informatörer i dövblindefrågor från den ettåriga kursen vid Arlainstitutet. (Bild: K. Pyykkö)

Följande Känslsprötet utkommer 15. 12. Materialet bör vara på redaktionen 3. 12.

Fem frågor:

1. Vem var Finlands förste president?
2. Vad betyder millenium?
3. Hur många gånger har rally-föraren Tommi Mäkinen vunnit världsmästerskapet?
4. Vad heter Australiens huvudsstad?
5. Hur många symfonier komponerade Beethoven? Från vilket land kom han? Vad skedde det för särskilt i slutet av hans liv?

Svar:

1. Finlands förste president var K. J. Ståhlberg
2. Millenium betyder årtusende. Ordet är "inne" nu då årtusendet växlar. Nu menar man med ordet år 2000 eller årtusendeskiftet.
3. Tommi Mäkinen har blivit världsmästare 4 gånger.
4. Canberra är Australiens huvudsstad.
5. Den tyske kompositören Ludwig van Beethoven föddes år 1770 och dog 1827. Han komponerade 9 symfonier, den första år 1800 och den sista 1824. Hans hörsel började försämrats år 1798 och han blev helt döv omkring år 1818. □

Mångaflugor i en smäll

Vid tiden för höstmötet sker det i år mera än vanligt. Själva höstmötet börjar lördagen 27 november. Dagarna före är det en månsidig utställning över hjälpmedel i verksamhetscentret. Den intresserar säkert alla dövblinda. Också beslutsfattare inom social-och hälsovården, personal och andra, såsom släktingar och vänner till dövblinda och hörsel-och synskadade är intresserade. Flera klubbar för dövblinda gör en utflykt till utställningen och bekantar sig tillsammans med hjälpmedeln.

I Vaarala ordnas en Känn din förening-kurs på fredagen. Många deltar. Kursen anknyter sig till höstmötet. På kursen fördjupar man sig i mötesteknik och principerna för föreningsverksamhet. Det är bra övning före mötet.

Informationens huvudtema blir hjälpmedlen. Samtidigt kan vi informera

både om vår förenings officiella verksamhet och praktiska saker som hör till dövblindas vardag. För oss som informerar är det en utmaning med en sådan helhet som består av många ämnen. Det kan vara lättare att nå över nyhetströskeln, när det förutom det lagbestämda höstmötet också erbjuds ämnen som hör till dövblindas vardagsproblem.

I höstmötet deltar i år ett rekordantal deltagare. Deltagarantalet kan öka, då många samtidigt kommer för att se på utställningen för hjälpmedel. Vi hoppas, att föreningsutbildningen före mötet ökar de dövblindas aktivitet i föreningsverksamheten.

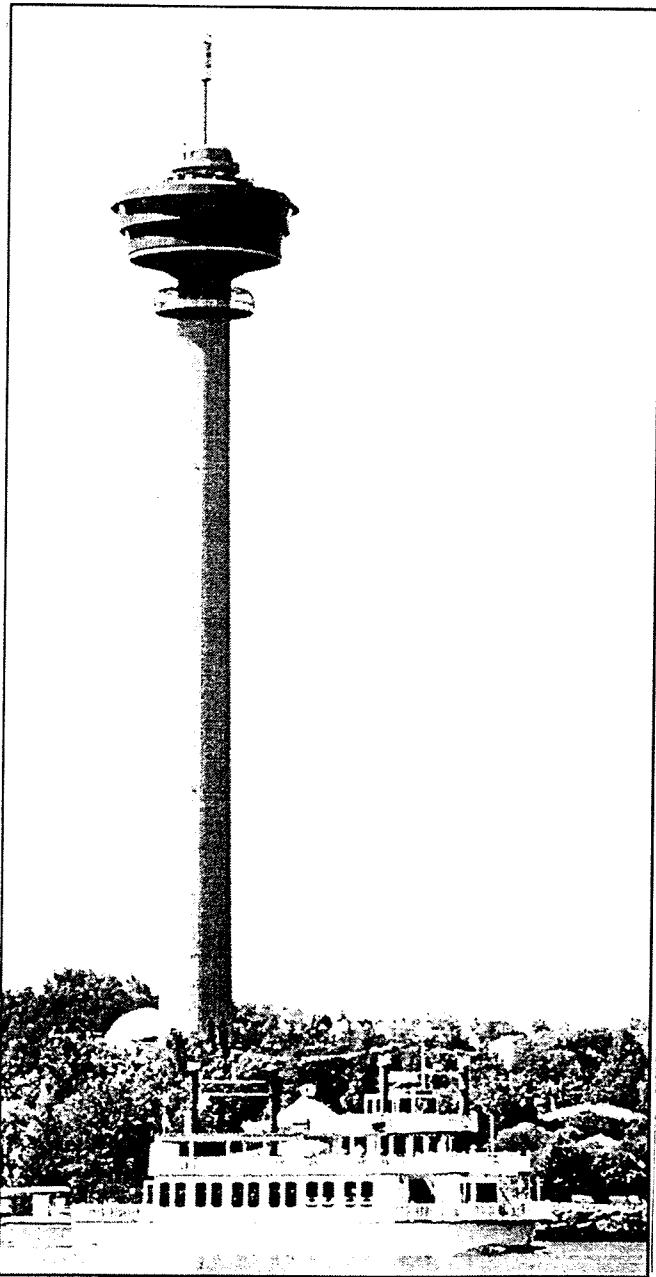
Raili Karisaari

Redaktör

Finlands Dövblinda rf

Tammerfors – staden lever med människorna!

Anu Mikkola

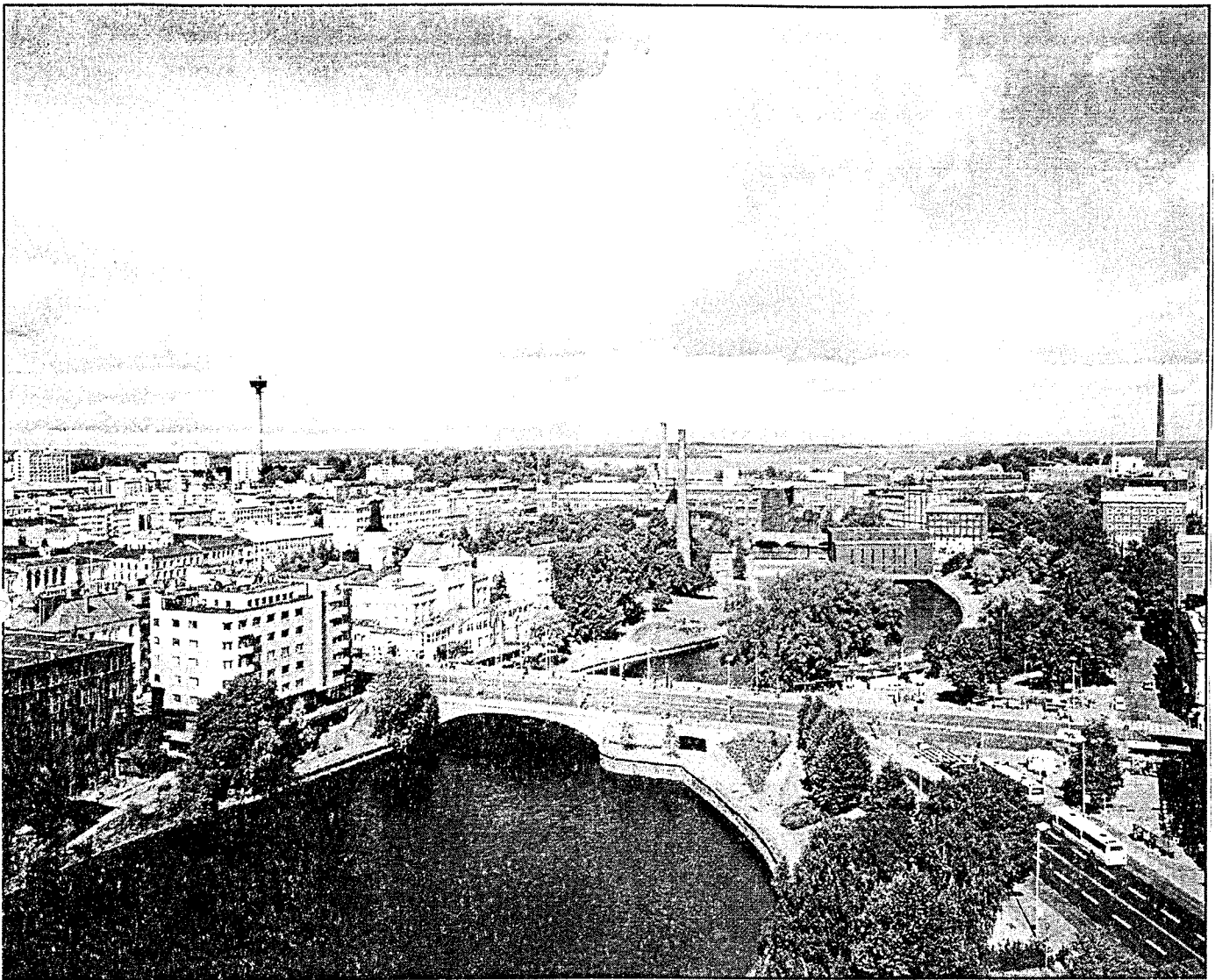
Näsineula och ett ångfartyg

Staden för Finlands Dövblinda rf:s höstmöte är i år Tammerfors.

Tammerfors sjuder av liv och fyllde i början av oktober 220 år. Staden växer hela tiden, då människor flyttar hit för att studera och arbeta. I Tammerfors finns även ett rikt kulturutbud och många fritidsmöjligheter.

Själv har jag bott i snart åtta år i Tammerfors. Jag tycker att staden är lämpligt stor, inte en småstad, men inte heller en storstad full av asfalt och skyskrapor.

För mig har kvällsstudier hjälpt mycket i min process att göra mig hemmastadd. Först förbättrade jag grundskolbetyget och nu håller jag på att slutföra gymnasiestudierna.

Vy över Tammerfors centrum mot Hämeensilta (Tavastbro). I bakgrunden syns Näsijärvi.)

Under årens lopp har jag också funnit vänner och bekanta här. Jag är nöjd, att jag fått nya vänner och bekanta. De är en viktig resurs.

Under årens lopp har jag också fått njuta av kulturutbudet i staden. I Tampere-huset ordnas månsidiga program: olika konserter, teaterföreställningar och andra evenemang. Jag har sett en del och njutit de flesta

gångar. Här finns också många teatrar. Jag skulle gärna besöka dem, om jag fick en guide med mig. Tammerfors är full av liv hela året om. Här finner var och en något som intresserar. Jag tycker att Tammerfors är en värdig stad att bo i.

Välkomna till höstmötet i Tammerfors! □

Omröstning på föreningens möten

Raili Karisaari

Det är viktigt för varje mötesdeltagare att känna till grunderna i mötesteknik. I Känselförbundet 4/99 gick vi igenom de viktigaste saker som påverkar mötets gång: ordning, talur, mötesdeltagarnas uppgifter etc. Nu skall vi behandla omröstning.

Fredagen före höstmötet ordnas en kurs "Känn din förening" i Vaarala idrottsinstitut i Tammerfors. På kursen behandlas föreningsverksamhet och mötesteknik.

Omröstning eller val?

Omröstning ordnas då mötesdeltagarna inte är ense i någon fråga. Det är fråga om val, när man väljer en eller flera personer till en viss uppgift och då flera personer ställer upp och väljarna inte är ense.

Röstningssätt är det sätt, som väljarna väljer på. Det kan vara genom öppen eller sluten omröstning, s.k. hemlig omröstning. Man beslutar sig för röstningssättet före själva omröstningen.

Öppen omröstning kan ske genom handuppräckning, genom att man stiger upp eller kortröstning. Vid en öppen omröstning kan vem som helst se, höra eller på annat sätt få veta hur andra röstar.

En sluten omröstning sker ofta med röstsedlar. I en sluten omröstning får valdeltagarna endast veta röstningens slutresultat. Man får inte reda på hur andra röstar. Man kan även rösta blankt i en sluten omröstning. Då deltar man i omröstningen, men förblir obunden.

Röstning med röstsedlar

I en sluten omröstning används endast mötesarrangörens röstsedlar. Andra papper får inte användas. Röstsedlarna är alla av samma storlek och material. På vissa möten ordnas flera omröstningar. Då röstar man med röstsedlar av olika färg varje gång. Före omröstningen säger ordföranden, vilken färg som används. Han ger även råd, vad som får skrivas på röstsedeln. Om

något annat finns på röstsedeln, underkänns den.

Röstsedlarna återlämnas till rösträknarna. De går runt möteslokalen med en röstningsurna. I den sätter man sin röstsedel. Den första som sätter sin röstsedel dit, kollar att urnan är tom.

Rösträkningen

Först räknar rösträknarna antalet röstsedlar. Ifall det är fråga om en omröstning om en fråga eller om en persons val, kan rösträknarnas arbetssätt vara följande: de öppnar röstsedlarna en för en och ordnar röstsedlarna enligt vad som står på dem. Underkända sedlar, tomma sedlar, osäkra sedlar och godkända sedlar ordnas i olika högar. Till sist går de röstsedlar igenom som man är osäker på. Vid behov diskuterar rösträknarna med mötesordföranden om man skall underkänna eller godkänna de röstsedlar som man är osäker på vad som står på dem.

Mötet fortsätter under tiden rösträknarna arbetar. Ifall rösträknarna är ordinarie representanter, kan de kräva att mötet avbryts under rösträkningen. De har rätt att delta i behandlingen av alla mötesfrågor.

När alla röster har räknats, granskar rösträknarna varandras arbete.

Resultatet räknas ihop och ges skriftligt åt ordföranden. Ordföranden berättar resultatet och redogör för mötets beslut.

Röstsedlarna sluts i kuvert och rösträknarna signerar dem med sina namnteckningar. Kuvertet ges åt mötets sekreterare, som ser till att det bevaras på ett säkert ställe. Kuvertet får inte öppnas av någon annan än mötets protokolljusterare eller föreningens revisorer. Kuvertet förstörs efter att ansvarsfrihet har getts åt de redovisningsskyldiga, d.v.s. efter följande vårmöte.

Bekanta dig med mötesmaterialet

Bekanta dig omsorgsfullt med mötesmaterialet redan därhemma. Fundera på förhand, vad du vill veta mera om och vilka frågor du vill ställa. Det lönar sig att förbereda sig, om man vill be om ordet, då kommer saken fram klart och tydligt.

Källa: Kari Loimu: Yhdistystieto 1 (Föreningskunskap), WSOY 1989.□

Information också för synskadade och blinda

Vad är Internet, www-, web eller hemsidor

Katri Pyykkö

Internet är ett världsomfattande datornätverk. Det utvecklades inom USA:s militärförvaltning och utvecklades vidare vid universiteten. Användningen gick framåt och ökade. Snart började det användas utanför universiteten. Numera utnyttjar miljontals människor över världen nätet. I Finland är man i världstoppen vad gäller användning av Internet. Via Internet får man information om nästan vilka saker som helst.

Internet är ett nätverk, som består av serverdatorer. De finns överallt i världen. Vår förening har också en server i Tammefors. Den är ständigt i kontakt med andra servers i världen. Där finns föreningens webbsidor, men dem kan man se också från Helsingfors eller Amerika.

Man kan ansluta sig till detta nätverk även med sin egen dator, via telefonlinjer med ett modem. Det kan vara en vanlig telefonlinje eller en dyrare ISDN-anslutning.

En anslutning kan också ske, ifall

datorn är knutet till nätet via en kabel. För kontakten betalar man en telefonavgift eller linjeavgift. Dessutom betalar man för användningsrättigheten åt det företag, vars Internet-kontakt man skaffat. Det är rätt så billigt att använda Internet, då man tänker, hur mycket information man kan få direkt hem.

För många är e-posten bekant. Det är också en av Internets verksamheter. Man kan diskutera med andra på nyhetsspalter, där olika åsikter flödar. Människor kan även diskutera sinsemellan, som med en texttelefon. Den ena personen kan befinna sig i Australien, den andra i Uleåborg. Mest populära är dock de olika webbsidorna.

Web-, www-, hemsidor

Många känner till www-sidorna eller web- eller hemsidorna. De tre w:na står för World Wide Web, på svenska ungefär det världsomfattande nätet. Webbsidorna är elektroniska sidor, som man kan få fram på den

egna skärmen. Där finns mycket information. Systemet utvecklades ur system, som endast innehöll text. I och med att det utvecklats, finns det nu också färger, bilder och även rörliga bilder. Sidorna kan innehålla en blankett som man ska fylla i t.ex.

Många av Internets lösningar är gratis, eftersom nätet började med att studerande satte utvecklade det. Till exempel de datorprogram, med vilka man ser www-sidor, kostar ingenting. Sådana program är t.ex. Netscape och Explorer.

Lynx är också ett sådant program. Det läser bara text, inte bilder. Det används tillsammans med ett talsyntetisatorprogram eller punktskärm. Det innebär, att även synskadade och blinda kan kontakta webben. De kan också använda Jaws-rutläsprogrammet eller ett vanligt program.

Rätten till information, www-sidorna tillgängliga för alla

I festtal tror man, att vi lever i ett informationssamhälle. Information är viktigt och alla borde få del av den. På web-sidorna finns mycket information. Statens myndigheter, kommuner och föreningar har också sina egna sidor, liksom även företag. In-

formationsmängden är enorm: det finns nyheter, tidtabeller, historia, konst, kunskap om sjukdomar, adresser, e-postadresser, ja nästan vad som helst. På webben säljs också olika varor: böcker, musik och mat, förutom datorprogram. Där finns också olika tjänster, man kan till exempel betala bankräkningar där.

Allt detta kunde också nås av synskadade och blinda. Web-sidorna borde bara vara sådana, att svagt seende skulle kunna urskilja texten och programmet kan läsa vad som finns på sidorna. Det finns nog sidor som synskadade och blinda kan nå, men även många som inte är tillgängliga för dem. Problemet är, att de som gör sidorna, skapar hinder, som man t.ex. kan möta med Lynx-programmet, då texten inte urskiljs tillräckligt bra. Det är inte svårt att göra texten bättre. De som beställer sidorna, förstår inte att kräva tillgänglighet för alla för sina sidor.

Ännu är användning av datorer och Internet så vanligt bland hörsel-och synskadade. Men man bör förbereda sig för framtiden. Blinda och svagt seende borde ha bättre möjligheter att använda web-sidorna. Mera teckenspråkiga försök borde förekomma. Det skulle vara jämlikhet. □

Arja från Arla går i pension

Tuula Hartikainen

Arja Mustonen har arbetat som lärare för synskadade massörer i 29 år vid Arlainstitutet i Esbo. Hon pensioneras i mitten av november. Arja har undervisat ca. 300 studerande under årens lopp. Även många hörsel-och synskadade och dövblinda har blivit massörer under Arjas ledning. De flesta av oss har också fått vidareutbildning av henne.

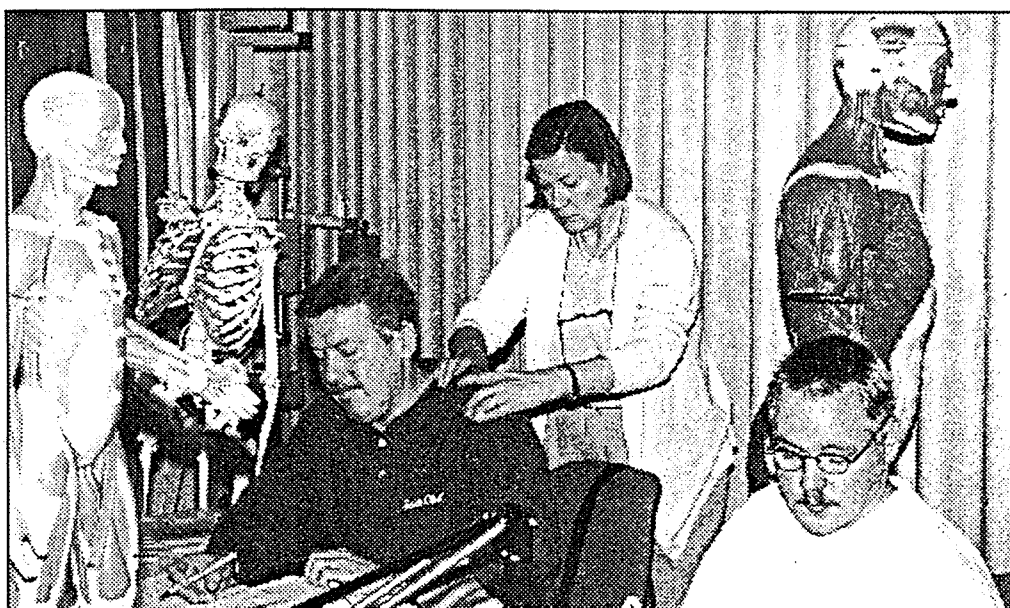
Arja berättar, att hon kom till De Blindas skola lite av en slump år 1970. Arja hade blivit färdig fysioterapeut år 1967. Efter det arbetade hon ett år i Sverige, ett år på Kivelä sjukhus i Helsingfors. Ett år var hon massör i en annans tjänst.

Arja har vid sidan om arbetet, utbildat sig till yrkesskolelärare och speciallärare för synskadade. År 1994 blev hon också sjuksköterskelärare. Åren 1987-88 studerade hon till specialfysioterapeut under en studieledighet.

Undervisningen och massagen har förändrats

Det har skett förändringar i undervisningens innehåll under årens lopp. Arja berättar, att i den numera klassiska massagen betonas kunskapen i anatomi, d.v.s. kroppens uppbyggnad.

*Muskeln hittas, då Arja visar med handen var den är.
(Foto: K. Pyykkö)*

Massagen är mera muskelbetonat än tidigare. Man bör känna till musklernas utgångs- och knutpunkter. Grundmassagerörelserna har förblivit de samma, men flera tillämpningar har kommit till. I massagen utgår man från ett problem. Vården är aktiv, vilket innebär att patienten deltar. Ledning och rådgivning hör till massörens jobb.

År 1994 stiftades en lag om massörutbildningen. I Arla var det första examensprovet år 1995. Studerande klarar examen, om deras teori- och praktikprov godkänns. Studeranden bör kunna studera, ha en god kondition, bra koordination i händerna, tjänstevillighet och förmåga att komma överens med olika människor.

Inlärningsätt

I massageutbildningen används anatomiska dockor eller studiekamrater för att pröva massagetagen på. De studerande följer med, vad läraren gör. Endel får lära sig via händerna. Olika sätt att lära sig finns nog alltid, säger Arja.

De flesta synskadade, hörsel- och synskadade och dövblinda har en mera utvecklad känsel och färdighet i händerna. Därför passar de bra som massörer.

Arja konstaterar: "Jag har inte

I Arjas undervisning deltar även anatomiska dockor. (Foto: K. Pyykkö)

tröttnat på att undervisa i massage. Det ger nya impulser och utmaningar. Det kräver ständig vidareutbildning och utveckling. Det bästa med att undervisa är arbetet med motiverade och underbara studerande. Under årens lopp har det skett många underbara och minnesvärda saker. Även svetten har runnit för både lärare som studerande."

Arjas fritidsintressen är operamusik, svampplockning och att besöka auktioner. Hon berättar, att hösten varit stressig. "Jag har inte hunnit tänka på, vad pensionen innebär. Jag har tankar om studier. Min dåliga kunskap i engelska enerverar mig! Man vet aldrig, vad framtiden för med sig...!" □

Kvalitet och flexibilitet i tolktjänster

Tolkarnas andelslag har grundats

Kati Lakner, teckenspråkstolk

Teckenspråkstolkarnas andelslag grundades i slutet av oktober i Helsingfors. Målsättningen är ett effektivt landsomfattande tjänstesystem. Det förverkligas, då andelslagets medlemmar, tjänsternas användare och betalarna samarbetar.

Arbetsandelslaget ägs av dess medlemmar, tolkarna. Det leds av en verksamhetschef och en styrelse, som väljs av medlemmarna. Andelslaget planerades i ett år. Det finns ännu kvar saker att göra. Själva verksamheten inleds i början av år 2000.

Problemen med det nuvarande systemet

Tolkning till teckenspråk är en del av tjänsterna som lagen om handikapptjänster föreskriver. Den garanterar, att en teckenspråkig person kan studera, arbeta, ha hobbyer och utföra ärenden på sitt modersmål. Det nuvarande servicesystemet är brokigt och därför är kunder i olika områden i olika ställning.

Tolkarnas tjänstekår är ung och ringa, men många vill ändå studera till tolk. Examen är numera en yrkeshögskoleexamen. Varje år är det mera sökande än det finns platser. Ändå finns det en brist på tolkar. Försämrade arbetsförhållanden, yrkessjukdomar och slutkördhet gör att många tolkar byter bransch.

En freelancer arbetar utan en egentlig arbetsgivare. Med en freelancer-tolk görs för varje tolkning ett skilt avtal. Tolken får lön av kommunen, men inte arbetsförhållandeskydd. Systemet är långsamt och trögt. Det slösar tid för kunderna, tolkarna och kommunens myndigheter. Studierna eller arbetet kan förlängas eller inte alls lyckas, då man inte når ett avtal.

Tolkningen mera effektiv

Tolkarnas arbetsandelslag grundades, för att det är ett effektivt sätt att ordna tolkarbetet och erbjuda tjänster i hela Finland. Det är lättare och mera pålitligt att göra avtal. Tolkarbetet kan göras effektivare. Också

systemet med vikarier fungerar bättre. För tolkarna är det enklare att dela med sig av de nyaste yrkesrönnen.

Andelslagets målsättning är, att man kan beställa tolk via ett telefonnummer i hela landet. Man kan ringa med en texttelefon eller en mobiltelefon. Samtalet styrs direkt till den rätta orten. Den nya teknologin gör det snabbare att hålla kontakt och betjäna kunder.

Samarbete

Andelslagets kontakt till tolkcentralerna har från början varit öppen. De nya och gamla servicesystemen skall passas ihop genom ett regionalt samarbete.

Andelslagets tjänsteutbud är olikt det tolkcentralerna erbjuder. Studietolkning och ärendetolkning är andelslagets första grundtjänster. Vi hoppas också, att verksamheten utvecklas och växer mot utbildning, telefon-och bildtelefon-tolkning, forskning, och konsultering samt mot en förmedling av dessa tjänster. De olika kommunikationsmedel som våra tolkar behärskar och deras specialkunskaper kan utnyttjas av kunderna i alla möjliga och omöjliga situationer. □

Tolkning åt döv- blinda framme i Europa

Leena Hassinen

Tolkning åt dövblinda har i år varit tema på två tillfällen. I Amsterdam. Holland funderade man på saken i början av juni och i NUD i Danmark hölls en konferens i tolkning åt dövblinda i september.

Tolkning i Europa

I Amsterdam funderade man på, vilken situationen är för tolkningen åt dövblinda i Europa och hur den utvecklas. På symposiet berättades delresultat ur en forskning, där man undersökt vilka tolktjänsternas, tolkutbildningarnas och tolkrollernas ställning är i olika europeiska länder. I undersökningen ingår även några länder utanför Europa. I vissa länder finns det inga tolktjänster alls och tolkar utbildas inte.

Jag framförde resultatet om tolkens roll. Det förekommer skillnader i de olika länderna. I många länder hör till tolkens roll både tolkning, ledning och beskrivning av omgivningen, situationen och händelserna.

På symposiet i Amsterdam föreläs-

tes också om "nya vindar" i tolkningen åt dövblinda. Framme var t.ex. ett socialtolkningsexperiment (ärendetolkning) och kommunikationsforskning från Danmark, omgivningstolkning från Sverige, kommunikations-och ledsagartjänst från Skottland, kommunikation genom beröring och tolkning åt äldre hörsel-och synskadade från England samt förhållandet mellan den dövblinda och tolken från värdlandet Holland.

Riitta Lahtinen berättade om de helhetsmässiga och ömsesidigt växelverkande kommunikationsmetoderna. Det väckte mycket intresse, då det gav en ny syn på kommunikationen.

Under höstens lopp utkommer en engelskspråkig rapport, som innehåller resultaten från undersökningen och framförandena på symposiet.

NUDs kurs

I NUD ordnades en kurs i tolkning åt dövblinda. Huvudteman var etiska frågor, beskrivning, förmedling av information samt datateknik. Deltagarna var 21 från de olika nordiska länderna, förutom från Island. Danskarna var mest till antalet och det påverkade diskussionsämnen. Förutom de gemensamma sakerna,

förekommer det många skillnader i de nordiska länderna. Begreppet tolkningssituation skiljer sig. I Danmark ledsagar en tolk aldrig i en tolkningssituation. En tredje person som ledsagar deltar alltid.

Det finns även skillnader i tolktjänsterna och tolkutbildningen. För danskarna är tolkning åt dövblinda främst tolkning från hand till hand. Det är inte alltså konstigt, att deltagare från olika länder ibland har svårigheter att förstå varandra.

Eftertolkning – ett nytt begrepp

Mest diskuterades om det nya begreppet eftertolkning. Det kom fram, då man funderade på, hur man skall hinna förmedla all information åt dövblinda. Förutom den språkliga tolkningen, behöver dövblinda information om händelserna i omgivningen. Ibland har tolken inte tid att ge denna information och då kan informationen ges i efterhand. Tolken kan också märka, att han bör klargöra någon sak efteråt, för att den dövblinda skall få en helhetsbild av situationen.

Man kommer säkert att återkomma till detta ämne på kommande möten för nordiska tolkar. □

REHA-mässa i Tyskland

Rauno Jäntti

När jag skriver detta, befinner jag mig på REHA-mässa i Tyskland. REHA-mässan är Europas, om inte världens största mässa för hjälpmedel. Den arrangeras vartannat år i Düsseldorf i Tyskland. Mässan har alltid ett annat samarbetsland. I år är det Finland.

Av mässområdet 15 hallar är 6 i användning. I varje hall koncentrerar man sig på olika teman. Finland presenterar sig i en hall. Där finns utställt bland annat hjälpmedel för synskadade och kommunikationsteknik för tal- och hörselskadade. Ca. 50 utställare är med från Finland, t.ex. PAF, Invalidförbundet rf, Synskadades Centralförbund, Sonera och YTY. Fastän vår förening inte deltar i mässan, är vi framme där. Våra Årets skulpturer pryder föreningarnas avdelning.

I de andra hallarna finns information och föreläsningar om självvårdsgrupper, ortopedi och dess hjälpmedel, rullstolar, handikappades utbildning och arbetsplatser, handikappades och idrottares medicinska vårdmetoder, fysioterapi, ergonomi, fritid, bilteknologi och turism. På mäs-

san finns också ett diskussionsforum. I hall 11 är det euCrea-kulturfestival. På konstutställningen där, är bl.a. Ritva Soininens arbeten utställda.

En av hallarna är lika stor som hela hjälpmedelsmässan i Lahtis. Mässan besöktes av ungefär 50 000. Jag var på mässan i tre dagar. Folk säger, att det är för kort tid. Först tänkte jag, att det inte kan stämma. Nu är jag av annan åsikt.

Den sista dagen bekantade jag mig mera noggrant med datorer och deras hjälpmedel. Jag hade gått igenom den avdelningen en gång, men det räckte inte. Vissa andra avdelningar krävde även en mera noggrann genomgång. Det är inte bara datateknik som mässan kan erbjuda. Jag tror, att varje besökare här får många nya idéer för sitt arbete. Den informationen kan inte mätas i pengar.

I Tammerfors ordnas föreningens egen hjälpmedelmässa 25-26 november. Välkomna! Där finns mycket information att hämta. □

Automatkort, bankkort, kreditkort

Katri Pyykkö

Man kan lyfta kontanter med ett automat-eller bankkort från en bankautomat. Med ett bank-eller kreditkort kan man också betala för varor eller tjänster utan kontanter i butiker, barberare, taxi, ja nästan var som helst.

När köpen betalas med ett bankkort, går utbetalningen från det egna kontot direkt. Ett kreditkort har en kreditgräns. Det innebär, att man kan betala med kortet, men utbetalningen går inte direkt från kontot. Köpen betalas nog, genom en räkning varje månad.

Bankautomater

Konsumentsekreterare Riitta Hartikainen från Synskadades Centralförbund berättar, att det är svårt att använda kort vid automater. Alla automater är inte likadana. Knaparna som man skall trycka på, befinner sig på olika ställen. Om man gör fel eller om automaten inte fungerar, kan en gravt synskadad person inte läsa meddelandet på ru-

tan. Man ids inte fråga råd av människor som rusar förbi. Riitta berättar, att även många blinda använder kort ensamma vid automater, men att de använder bara automater de känner till.

Det egna kontots saldo och kontoutdrag

Med ett bankkort och kreditkort kan man betala sina köp nästan var som helst. Att använda bankkort försvåras av, att man bör veta hur mycket pengar som finns på kontot, d.v.s. kontots saldo. Mången synskadad och blind har svårt att få den informationen. Ännu svårare är det, ifall man inte hör.

Man får reda på saldot via kontoutdrag från bankautomater eller från bankens telefontjänst. Också från bankens www-sidor får man kontouppgifter och där kan man också betala räkningar. Men en helt blind person får inte någon klarhet i bankens www-sidor med ett www-sökprogram, som bara läser text.

Om bankerna skulle idas, skulle de kunna göra sina sidor så att alla får klara besked därifrån.

Från kontoutdraget kan man kolla, om utbetalningarna skett på ett rätt sett från kontot. Utdraget visar alla kontohändelser under en månad. Man får utdraget hem på papper en gång i månaden. Texten är väldigt liten. Gamla kunder får ett kontoutdrag med punktskrift från Leonia-banken. Banken tar inte nya punktskriftskunder. Från de andra stora bankerna, Andelsbanken och Merita t.ex., fås ej kontoutdrag med punktskrift. Alla blinda personer har inte en pålitlig person, som kan granska kontoutdraget. Alla borde ha möjlighet och rätt att göra det själv.

Kreditkort

Det finns många olika slags kreditkort i Finland. Butikskedjor och servicestationer har egna kreditkort. Det mest allmänna kortet är Visa. Det duger var som helst. Visa är samtidigt också ett automat-eller bankkort. Man kan betala med Visa även utomlands. Det kostar lite att använda ett kreditkort, t.ex. Visa, som har en kreditgräns på 3 000 mk, kostar 75 mk i året.

Räkningen på de köp som görs med Visa, kommer en gång i månaden. Kreditanstalten sänder inte Visa-

räkningen eller information med punktskrift. Kreditanstalten har en telefontjänst, som man kan ringa och fråga. De har även ett avtal med några banker, att man kan få information om Visa-räkningen via den egna banken. Planeringschef Auni Lehtelä funderar, att det i framtiden kan vara möjligt att få kreditkorts-räkningen med e-post.

Betalning med kort

I butiken måste man ofta bestyrka sin identitet med ett identitetsbevis, när man betalar med ett bank-eller kreditkort. Man skall också under-teckna kvittot. Man får även själv ett kvitto. Det lönar sig att lägga på minne, hur mycket pengar man använt. Det är praktiskt att använda bank-och kreditkort och rätt säkert, t.o.m. säkrare än att använda kon-tanter.

När man använder kort, skall man vara omsorgsfull. Vid bankautoma-ten bör man komma ihåg sin kod, som består av fyra siffror. Man får inte bevara koden på samma plats som kortet. Man skall inte berätta koden för någon, åtminstone inte åt någon man inte litar på. Kortet kan bli stulet, precis som kontanter. Kolla först de egna gömställena, men meddela genast om en stöld, ifall en sådan skett. Man får råd från banken. □

Nuori Voima (Ung Kraft)

Levande diktning och litteraturkritik

Katri Pyykkö

Nuoren Voiman Liitto (NVL) (Ung Krafts förbund) grundades år 1921. Föreningen håller igång en kritiktjänst för dikter och litterära texter. Den arrangerar skrivkurser, tävlingar, kulturevenemang och seminarier om litteratur. Den utger Nuori Voima-tidningen.

Medlemsavgiften är 90 mk det första året och sedan 50 mk i året. Man kan bli medlem genom att kontakta Förbundets byrå, tel. 09-628 966 eller e-post på internet nvl@kaapeli.fi eller skriftligen Nuoren Voiman Liitto, Stora Robertsgatan 29-31 A 4, 00120 Helsingfors. Förbundet sänder en betalningskvitto, som man betalar medlemsavgiften med.

Kritiktjänst

NVL:s kritiktjänst ger feedback på lyrik och prosa. Dikter och skönlitterär text sänds till kritiktjänsten med post på adressen Nuoren Voiman

Liitto, Arvostelupalvelu, Stora Robertsgatan 29-31 A 4, 00120 Helsingfors.

När man sänder in sina texter, kan man sända med ett brev där man berättar vem man är, hur gammal man är och annan information, såsom t.ex. om det egna handikappet. Man kan också ställa särskilda frågor till kritikern eller bli medlem med ett brev som man sänder med. Det lönar sig, då kritiken är billigare för medlemmar än andra.

Kritiken kostar. 1-50 sidor kostar för medlemmar 100 och för andra 200 mk. 51-350 sidor kostar för medlemmar 200 mk, för andra 300 mk. Över 351 sidor kostar för medlemmar 300 mk och för andra 400 mk.

Texten bör vara skriven med gott mellanrum: på en sida högst 30 rader och radavtåndet 2. Kritikern skall kunna skriva sina anmärkningar i texten, därför bör det finnas rum för det.

Kritiken återsänds med postförskott. Sina egna texter med kritik får man från postkontoret, när man samtidigt betalar kritiklönen. Ifall man första gången samtidigt blir medlem, får man direkt förmåner. Då betalar man samtidigt medlemsavgiften.

NVL:s kritiktjänst är ett lätt sätt att få en oberoende värdering av de egna texterna. Bland kritikerna finns litteraturkritiker, poeter och författare. Till exempel författaren Riikka Takala, som hållit en litteraturgrupp i vår förening och varit med i redaktionsnämnden för Tiskattu Ruusu-boken (Diskad Ros).

Nuori Voima –tidningen

Nuori Voima-tidningen grundades redan år 1908 och föreningen skapades runt den. På 20-talet blev tidningen en viktig kanal för den finskspråkiga litteraturen. Tulenkantajat förnyade då tidningen. Till Tulenkantajat hörde bl.a. Mika Waltari, Katri Vala och Olavi Paavolainen.

Nuori Voima lever ännu. Numera utges den 6 gånger i året. Författare, filosofer, översättare och forskare funderar i tidningen på författande och litteratur. Texterna är ofta vetenskapliga. Varje tidning har sitt eget tema.

Årsprenumerationen på tidningen är

200 mk. För medlemmar i Nuori Voima och ERK kostar den 140 mk. Texten i tidningen har rätt små bokstäver, och den finns inte i elektronisk form.

Elävien Runoilijoiden Klubi (Levande Poeters Klubb)

ERK är förkortningen för Elävien Runoilijoiden Klubi. Nuori Voima grundade den tillsammans med WSOY år 1994. Avsikten med klubben är att göra medlemmarna bekanta med poesi. Man blir medlem via WSOY. Medlemsavgiften är 220 mk i året.

ERK har arrangerat olika tillfällen. Klubben har hållit diktframföranden omkring i Finland, i spårvagnar i Helsingfors, i restauranger, på många sommarevenemang och på havskryssningar. Både inhemska och utländska poeter har deltagit i klubbens tillfällen.

ERK utger också poesiböcker 4 gånger i året. En av dem är översatt poesi. ERK har ca. 1 000 medlemmar.

Källa: Nuori Voimas internet-sidor
<http://www.kaapeli.fi/nvl/>

Utställning över hjälpmedel

25-26.11.1999

Dövblindas Verksamhetscentral

Ingenjörsgatan 10, Tammerfors

Utställare 1999

Danalink AB

Föreningen Finlands Dövblinda rf /Idébord

Föreningen Finlands Dövblinda rf

Innojok Oy

Into Oy

KL Support Oy

Kuulo-Inva Oy

Kuulolaitekeskus Oy

Kuulopiiri Ky

Kuurojen Palvelusäätiö/Kotiväylä (Dövas Servicestiftelse/Hemleden)

Nokia

Näkövammaisten Keskusliitto ry/Apuvälinekeskus

(Synskadades Centralförbund/ Hjälpmedelcentralen)

Näkövammaisten Keskusliitto/Omatoimisuusprojekti

(Självaktivitetsprojektet)

Näkövammaisten kirjasto (Synskadades bibliotek)

Proteesisäätiö (Protesstiftelsen)

Rurik Mahlberg/kuurosokeiden astiasto (servis för dövblinda)

Tammerfors regions Synskadade rf /Aleksintupa

TUNTOSARVI 25.årgången, ISBN 0358-2280

Utgivare: Finlands Dövblinda rf., Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors.

Telefon (09) 5495 350. Texttelefon (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Chefredaktör: Katri Pyykkö **Redaktör:** Raili Karisaari

Redaktionsråd: Unto Honkanen, Vieno Hyttinen, Ulla Kungas,

Merja Rouhiainen, Ritva Väisänen, Raili Karisaari, Katri Pyykkö.

Årgång 150 mk. Tidningen utkommer 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt och svenskspråkig översättning.